

GŁOS OBYWATELA

GAZETA POLITYCZNA, SPOŁECZNA, NAUKOWA, LITERACKA I SPORTOWA.

Redakcja i Administracja:
Rynek Kościuszki № 9, telefon № 10-06.
Telefony Redakcji: { dziennej—10-06.
 nocnej—4-04.

Konto w P. K. O. 66999.
Filje: w Łomży, Wołkowysku,
Grodnie i Suwałkach.

Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 14-15;
telefon № 10-06 dodatkowy.
Administracja czynna od godziny 9-15 od 17-20.
Rękopisów Redakcja nie zwraca.

WIELKI DZIEŃ W SEJMIE

WRAŻENIA OGÓLNE

Warszawa 10 I. (Tel. wł.) W Sejmie było dziś od samego rana niezwykle tłoczno i dawaly się wyczuwać tego rodzaju niecierpliwie oczekiwania.

„Wielki dzień” sejmowy zaczął się od rozprawy w Komisji budżetowej, gdzie rozpoczęto dyskusję nad budżetem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jednakże cała uwaga przybyłych do Warszawy posłów skupiona była na plenarnem posiedzeniu, a przedewszystkiem na tym punkcie porządku dziennego, który przewidywał ekspozycję premiera Bartla. Skupienie i uwaga posłów przerwała na czas krótki niesforne zachowanie się komunistów, którzy nie opuszczają żadnej okazji i nie przebijają w środkach, aby tylko się odpowiednio zaprezentować na zewnątrz gmachu sejmowego. Widocznie chodził im przedewszystkiem o to, aby ich mieszkawcy chlebodawcy wiedzieli, że komuniści na gruncie polskim coś rebia, i że dolary plynące z zakordonu szeroka struga, nie ida na marne. Dzień był beneficjuszem Rosiaka, którego marszałek wykluczył na miesiąc z posiedzeń.

Drugi występ komunistyczny miał miejsce w chwili, gdy na trybunie pojawił się premier Bartel. Z law komunistycznych wówczas rozległy się głosy: „Precz z rządem dyktatury faszyzowskiej”. Okrzyki zostały zgłuszone głośnym powitaniem premiera Bartla przez posłów z Klubu B.B.W.R.

Premier Bartel rozpoczął swe ekspozycję przy zupełnym spokoju i ekupieniu całej Izby, która z dużym zainteresowaniem przysłuchiwała się słowom szefa Rządu. W czasie ekspozycji, które trwały kilka godzin, wicemarszałek Czerwutski zarządził krótką przerwę, aby premier i Izba mogły odpocząć.

W chwili, gdy telefonują te słowa, posiedzenie Sejmu jeszcze trwa.

POCZĄTEK POSIEDZENIA

Warszawa 10 I. (P.A.T.) Posiedzenie rozpoczęło się przy wypełnieniu Sali i przepelnionych trybunach. Przewodniczący, wicemarszałek Czerwutski odczytał pismo prezesa Rady ministrów, następnie oświadczył, że przelał szereg ustaw p. Premierowi do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, w brzmieniu przyjętem przez Sejm, gdyż Senat w terminie konstytucyjnej przewidzianym nie podjął zarządów przeciw tym ustawom.

Slubowanie poselskie złożył poseł Rozek, następnie uzupełniono porządek dzienny pierwszym czytaniem projektu ustawy, upoważniającej ministra Skarbu do wypuszczenia nowej serji premijowej pożyczki delarowej.

Z kolei przewodniczący zakomunikował, że zdejmuje z porządku dziennego wniosek grupy „Chłopsko-robotniczej” w sprawie pogwałcenia nietykalności posłów, gdyż wniosek ten zredagowany jest w formie nieodpowiedniej. Podczas gdy przewodniczący to ogłasza na trybunie wszedł poseł Rosiak (Chłopsko - robotniczy klub białoruski czyli komunistyczny) i jak zwykle przewodniczący głosu mu nie udzielili zaczął przemawiać.

Przewodniczący parokrotnie przerywał mowę, lecz bezskutecznie. Ponieważ mowa nie poddawał się zarządzeniu przewodniczącego, na salę wkroczyło 2-ch członków straży marszałkowskiej, którzy z zarządzenia przewodniczącego znieśli posła Rosiaka z trybuny i wyprowadzili z sali. Na wniosek przewodniczącego Izba uchwaliła wykluczyć posła Rosiaka na miesiąc.

Następnie w pierwszym czytaniu

Mowa premiera Bartla

Pojawienie się premiera Bartla na trybunie powitał Klub B. B. W. R. burzą oklasków, które w zupełności zgłuszyły wrzawę na ławach komunistów.

Premier rozpoczął swą mowę od pewnego rodzaju jak gdyby wyjaśnienia. Dla uniknięcia wszelkich nieporozumień i mylnych interpretacji premier podkreśla, iż przypuszczenia, jakoby ostatnia zmiana rządu oznaczała odstępstwa od zasadniczych postulatów i poglądów na kwestię ustroju państwa, oraz na kierunek jego rozwoju, łączących u podstawy tak zwanego pomajowego regimu, są najzupełniej bezpodstawne. Po stwierdzeniu tego, premier zwraca się do posłów z apelem o wytworzenie wspólnym wysiłkiem warunków do lojalnej i wyteżonej współpracy z rządem, zaznaczając, że prowadzone w państwie walki polityczne mogą łatwo stać się czynnikiem destrukcyjnym dla całego Państwa.

W rzędzie zagadnień kapitałnej dla państwa wagi na pierwszym miejscu stoi w dalszym ciągu sprawa rewizji Konstytucji. Polska jest państwem młodem, wymagającym długiego i żmudnego procesu konsolidowania zewnętrznych i wewnętrznych warunków swego istnienia. Nie zbędne jest znaczne wzmocnienie podstaw jej dalszego pomyslnego rozwoju.

Dalej premier powołuje się na swe przemówienie, wygłoszone w Senacie 30 lipca 1926 r., w którym wskazywał na powolność pracy ustawodawczej, jako na główną wadę parlamentaryzmu, szczególnie niebezpieczną dla Polski, jako dla młodego organizmu państwowego. Premier przeciwstawia się zbyt prostemu ujmowaniu doktryny równości i stwierdza, iż same życie domaga się uznania zasady autorytetu i hierarchji, oczywiście nie w znaczeniu średnio-wieczna. Ewolucja, jaka przechodzi różne państwa kontynentu, zmierza wyraźnie w kierunku realizacji zasady autorytetu i hierarchji. Jest nie do pomysłenia—mówi premier—aby jakiegokolwiek ciała zbiorowe mogło sprostać tym ogromnym i śmiałym zamiarom, jakie mocą indywidualnej

odesłano do komisji budżetowej szeregu projektów ustaw o kredytach dodatkowych. Po przemówieniu posła Krzyżanowskiego, który referował projekt ustawy o upoważnieniu ministra Skarbu do lokowania gotowizny w papierach wartościowych i po przemówieniu posła Rybarskiego (klub narodowy) przewodniczący udzielił głosu p. prezesowi Rady Ministrów prof. K. Bartłowi.

decyzji wziął na swe barki i wykonał Marszałek Piłsudski w zaraniu niepodległości Polski.

Sprawa rewizji Konstytucji—mówi dalej premier—pod kątem wzmocnienia władzy wykonawczej, powiększenia indywidualnej odpowiedzialności jednostki, która wola narodu stawia na czele Państwa, następnie pod kątem ograniczenia przesadyłych prerogatyw, które nadają parlamentowi niewykonalne dla niego fikcje bezpośredniego wpływu na dziedzinę działalności organów rządu, a które w rezultacie hamują sprawność rządu i atomizują jego władzę, stała się nieodzowną potrzebą myślącego ogółu w Polsce. Prawo obecnego Sejmu, nadane mu przez artykuł 125 Konstytucji, przestaje być prawem fakultatywnym, a staje się wręcz moralnym obowiązkiem Sejmu. Premier stwierdza z zadowoleniem, że wiadomość tego obowiązku poczyniła wśród znacznej części Sejmu w ciągu ubiegłego półroczu dość znaczne postępy.

Deklarując dobrą wiarę. Rządu w tym kierunku, premier chciałby dopatrzeć się odpowiedzialnej je za strony Sejmu, od czego zależy powodzenie całej próby. Rząd z najwyższą uwagą śledzić będzie przebieg pracy w Komisji konstytucyjnej.

Przechodząc do budżetu na rok 1930 i 31 p. premier poddaje szczegółowej analizie sytuację skarbową Państwa, która w roku ubiegłym kalendarzowym kształtowała się pomyślnie.

Nadwyżki budżetowe w r. 1929/30 wynosiły tylko 36 i trzy dziesiąte milionów zł. Zwiększone tempo wydatków w porównaniu do roku ubiegłego znajduje wytłumaczenie w poprawie uposażań urzędniczych przez tak zwany dodatek mieszkaniowy. W okresie bieżącym w ciągu 9 miesięcy wydano na ten cel 72 miliony zł, wypłata jednak trzeciego zaległego dodatku mieszkaniowego za r. 1928, będzie mogła być najprawdopodobniej dokonana w marcu. Pochłonie to 32 miliony zł. Pan premier zresztą potwierdza imieniem Rządu oświadczenie ministra Skarbu, że do licytacji w formie demagogicznej w kwestji urzędniczej nie stanie.

Podniesienie sumy globalnej bud-

żetu ponad 2.950 milionów zł. uważa premier za zagrażającą równowadze budżetowej, którą państwo zdobyło ciężkimi ofiarami po 8 latach daremnych usiłowań. Sytuacja finansowa państwa kształtowała się zgodnie z ogólną konjunkturą światową, dla Polski wysoce niepomyślną. Potrzebujemy więcej niż ktokolwiek inny kredytu długoterminowego na odbudowę warsztatów pracy, a tymczasem w dziedzinie kredytu na ten cel Polska pozostawiona jest własnym siłom.

Rząd podejmuje opracowanie planu pomocy dla ruchu budowlanego na rok 1930 i ma nadzieję że uda się zmobilizować specjalny fundusz na ożywienie tej akcji. Dalej Rząd podejmuje w szeregu dziedzin akcji, które posiadają doniosłe znaczenie dla przyszłego rozwoju gospodarstwa społecznego, a więc w dziedzinie handlu, ustalenia bogactw naturalnych państwa, racjonalizowania ich eksportacji i t.p.

Następnie p. premier omawia gospodarkę kolejową i zagadnienie bezrobocia, zaznaczając, iż o jakiegokolwiek likwidacji opieki nad bezrobotnymi mowy być nie może. Odmówiłszy szczegóły zagadnienia ochrony pracy, ubezpieczeń społecznych, Kas Chorych, p. premier przeszedł do sprawy sytuacji rolnictwa, która znajduje się w fazie pogłębiającej się kryzysu konjunkturalnego, mającego swe źródło przedewszystkiem w ogólnej depresji gospodarczej, przeżywannej przez rolnictwo na całym świecie. Rząd wydal szereg zarządzeń natury administracyjno-prawnej, mających w tej sytuacji ulżyć.

Z kolei premier omawia podstawy polityki zagranicznej, zapowiadając, że szczegółowo zda z niej sprawę. Zaleski po powrocie z Genewy, następnie resort sprawiedliwości, działalności administracji i samorządów i wreszcie stosunek do mniejszości narodowych.

Premier kończy apelem do Sejmu, mówiąc: Krytyka nacechowana zrozumieniem dobra państwowego; walka o skryształizowanie linii pokoju w państwie, postępu jego dobrobytu i sił wewnętrznych, praca nad rozwiązaniem tylu olbrzymich problemów, domagających się uregulowania, może stworzyć i w tej Izbie nową wartość. Rząd ze swej strony z całą energią i dobrą wolą przystąpi do spełnienia swego obowiązku. Obowiązek wzajemności pod tym względem ciąży w równej mierze i na was, Panowie, w dobrze rozumianym interesie państwa i interesie parlamentu. Mam wiarę, że nie zechcecie Państwo od obowiązku tego się uchylać.

POPIERAJCIE L.O.P.P.

APOLLO D Z I S 0 godz. 6.30, 8.20, 10.10
Film pulsujący warem gorącej krwi
odślanający zmysłowość w sposób realistyczny ale dyskretny

Film o bezprzykładnym realizmie akcji i artystycznym wykonaniu

EROTIKON

DRAMAT UCHYLAJĄCY ZASŁONE TAJEMNIC MALŻEŃSKICH
W rolach głównych OLAF FJORD I ITA RINA

